

Leerplicht voor jongeren uit Oekraïne

Esther Davids, leerplichtambtenaar, is nog maar kort werkzaam bij het RBL als zij gevraagd wordt aan de slag te gaan ten behoeve van jongeren gevlucht uit Oekraïne. Leer- en kwalificatieplicht geldt namelijk voor alle jongeren tussen 5 en 18 jaar die in Nederland verblijven. Dit geldt ook voor jongeren met een andere nationaliteit en voor kinderen van asielzoekers en/of buitenlandse werknemers.

Leerplichtwet

'Vluchtelingenkinderen uit de Oekraïne? Wat hebben wij daar mee te maken?' dat was heel eerlijk de eerste reactie van Esther toen zij in mei 2022 gevraagd werd haar hiervoor in te zetten.

Wij hebben te maken met het Nederlands onderwijssysteem, de leerplichtwet én het onderwijssysteem in Oekraïne. Op het moment dat iemand naar Nederland vlucht weet je niet voor hoelang dat is. Het argument 'het is maar tijdelijk' is volgens Esther daarom niet reëel. 'We hebben geen idee hoe lang er nog oorlog zal zijn in de Oekraïne. Het mag niet zo zijn dat kinderen hierdoor niet verder kunnen met hun opleiding.'

De gezinnen die zijn gevlucht, melden zich aan bij gemeenten en worden zo in Nederland ingeschreven. Doordat zij ingeschreven staan komen de leerplichtige kinderen in de administratie van het RBL. Het RBL ziet of een kind een inschrijving op een school heeft. Zo ja, helemaal goed. Zo nee, dan gaat Esther aan de slag. In eerste instantie op huisbezoek. Esther komt vaak op adressen waar meerdere gezinnen verblijven die zijn gevlucht. Vooral in het begin was het echt een speurtocht om het juiste gezin en jongere(n) te vinden. Inmiddels kennen veel medewerkers van opvangcentra in de regio Esther. Vrijwilligers die daar werkzaam zijn helpen haar verder om in contact te komen met de gezinnen.

'Daar stond een jongen op z'n blote voeten in de deuropening'

Esther vertelt: 'Ik startte met dit werk door op pad te gaan met mijn collega Hetty. Het eerste adres waar we heen gingen was een villa. Een jongen van ongeveer 16 jaar deed open. Hij stond in de deuropening met blote voeten. In eerste instantie is er dan de taalbarrière. De jongen pakte zijn telefoon erbij en gebruikte Google Translate om te vertalen wat wij tegen hem zeiden. Zo konden we met elkaar communiceren.'

Aan de jongen werd uitgelegd dat Esther en haar collega namens leerplicht bij hem kwamen om hem te helpen bij een schoolinschrijving. 'De jongen vertelde dat hij alleen, zonder familie, is gevlucht omdat hij anders in het leger moest. Ook vertelde hij dat hij studeert aan een universiteit in de Oekraïne. Dat wees er voor ons op dat hij een startkwalificatie had. Overigens later ontdekten we wel dat het soms lastig te bepalen is of iemand wel of niet een startkwalificatie heeft. In Oekraïne wordt een school op mbo-niveau al universiteit genoemd,' vertelt Esther. Esther moest daarom meer leren over de verschillende schoolsystemen om juist te kunnen handelen volgens de leerplichtwet.

Ervaring

Al snel merkte Esther dat gezinnen, als ze doorhadden waarvoor ze kwam, heel erg open zijn. Haar werk wordt erg gewaardeerd. Wel liep Esther tegen veel vragen op. Bijvoorbeeld is een diploma behaald in Oekraïne ook hier geldig? Of kan je met dat diploma naar een vervolgopleiding, etc.

In de periode mei 2022 tot ver in de zomervakantie zijn er gemiddeld 10 huisbezoeken per week gedaan door Esther. Vaak waren ouders, als Esther op bezoek kwam, al bezig onderwijs te regelen voor hun kind(eren), maar regelmatig liep zij ook tegen problemen aan. Natuurlijk zitten er tussen de jongeren die gevlucht zijn ook die een lichamelijke- of verstandelijke beperking hebben, waardoor reguliere school niet passend is. Voor deze jongeren moest gekeken worden naar dagbesteding. Samenwerking tussen maatschappelijk werk en samenwerkingsverband is in zulke gevallen heel belangrijk. Je krijgt te maken met dilemma's. Bijvoorbeeld kinderen die wel online onderwijs volgen via hun oude school in Oekraïne, soms daar in een examenklas zitten. Zij willen en kunnen daardoor niet naar een Nederlandse school zonder onderwijsachterstand op te lopen in Oekraïne. We moeten recht doen aan de jongeren en proberen een oplossing te vinden voor alle leerlingen. We kijken naar middelen en mogelijkheden. We doen wat mogelijk is naar menselijke maatstaven, maar ook met inachtneming van de leerplichtwet.

Regio Gooi en Vechtstreek

In onze regio zijn op het moment van schrijven van dit verslag ongeveer 10 opvangcentra voor vluchtelingen, daarnaast zijn er veel gastgezinnen. Deze aantallen groeien. Op sommige locaties hebben vrijwilligers duidelijke overzichten in de Oekraïense taal opgehangen wat, hoe en waar dingen te regelen, dus ook hoe ze hun kinderen aan kunnen melden op een school.

Esther heeft contact gehad met meer dan 100 gezinnen in de periode van mei tot en met augustus 2022. Helaas is er nog niet voor alle jongeren een schoolinschrijving. Het RBL monitort deze jongeren uiteraard. Soms vinden ouders zelf een school voor hun kinderen en zijn ze ingeschreven op een Internationale School. Er zijn ook gezinnen doorgereisd die zich niet hebben uitgeschreven. Door haar contacten bij de opvangcentra krijgt Esther de benodigde informatie. Als een gezin vertrokken is, dan geeft RBL dit ook door aan de betreffende gemeente om de basisadministratie aan te passen.

'We kijken naar middelen en mogelijkheden.'

Trots

Tenslotte geeft Esther aan: 'Ik vind het heel bijzonder dat ik dit werk mag doen. Ik had nooit verwacht, toen ik solliciteerde als leerplichtambtenaar, dat ik dit bijzondere en waardevolle werk zou gaan doen. Ik ben trots op mijn werk!'